

۸ میلیارد جایزه برای مرموزترین کتیبه باستانی

دولت ایالت «تامیل نادو» در جنوب شرقی هند جایزه‌ای به مبلغ یک میلیون دلار به هر فردی می‌دهد که بتواند از یک خط که متعلق به «تمدن دره سند» است، رمز گشایی کند؛ از نوشته‌های باستانی گفتیم که همچنان معمای هستند

مجید حسین زاده | روزنامه‌نگار

پرونده

رمز گشایی از نوشته‌های باستانی یکی از جذاب‌ترین و هیجان‌انگیزترین حوزه‌های مطالعات تاریخی و باستان‌شناسی است. این فرایند نه تنها ما را به دنیای گذشته متصل می‌کند، بلکه در پیچه‌ای به فهم فرهنگ‌ها، اعتقادات و زندگی روزمره انسان‌های دیروز می‌گشاید. از لوح‌های میخی سومری گرفته تا متون مصری، هر کدام از این آثار داستان‌های ناگفته‌ای از تمدن‌هایی را روایت می‌کنند که با وجود گذشت قرن‌ها هنوز رمز گشایی نشده در تاریخ ما باقی مانده‌اند. به تازگی، تبلیغی در همین باره در سایت‌ها و فضای مجازی جهان توجهات را به خود جلب کرده است: «هر فردی که بتواند از کتیبه‌های ۵۳۰۰ ساله در هند رمز گشایی کند، جایزه یک میلیون دلاری در انتظار اوست! این یک پیشنهاد واقعی است. اگر علاقه‌مند هستید، کار دشواری پیش روی شماست زیرا رمز گشایی از این خط ۵۳۰۰ ساله کاری پیچیده است اما شاید بتوانید از پس آن بر بیایید!»؛ اصل ماجرا هم به اطلاعیه دولت ایالت «تامیل نادو» در جنوب شرقی هند برمی‌گردد که گفته جایزه‌ای به مبلغ ۹۶۰ هزار یورو به هر فردی می‌دهد که بتواند از این خط که متعلق به «تمدن دره سند» است، رمز گشایی کند. به همین بهانه و در پرونده امروز زندگی‌سلام، علاوه بر آشنایی بیشتر با این کتیبه هندی و اهمیت رمز گشایی از آن با چند نوشته تاریخی مرموز دیگر که هنوز رمز گشایی نشده‌اند، آشنا خواهید شد. با ما باشید.

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

شنبه ۶ بهمن ۱۴۰۳
۲۴ رجب ۱۴۴۴ • ۲۵ ژانویه ۲۰۲۴
شماره ۳۱۶۹۲

۲۹۱۱

در زندگی سلام امروز بخوانیم:

۲

عینک خوب؛ عینک بد!

آقای دکتر «عزیزی»،

پول توجیبی ممنوع نیست

۳

این‌کارشناس تلویزیونی در ویدئویی پربازدید گفته است که هر فردی به چه‌اش پول توجیبی بدهد، فرزندش دچار آسیب تربیتی می‌شود مگر بر اساس خدماتش باشد؛ از اماو اگرهای این مسئله گفتیم

۴

چرا به عملی‌نشدن وعده‌ها عادت داریم؟

در باره اولین تمدن‌های اروپا

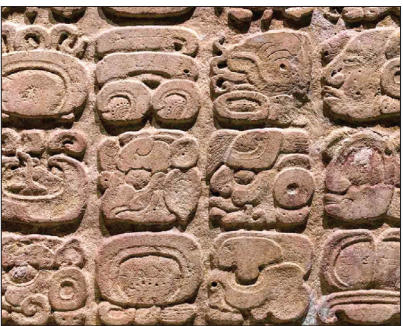
متن خطی A یکی از دو متن خطی در کرت باستان است. این تمدن که یکی از اولین تمدن‌های اروپا بود، در حدود سال‌های ۲۷۰۰ تا ۱۴۷۰ قبل از میلاد بر کرت حاکم بوده است. این متون توسط آرتور اوئس کشف و نام‌گذاری شدند. متن خطی B که توسط مایکل ووتریس در سال ۱۹۲۵ رمز گشایی شد، در نوشتار یونانی مسینی به کار رفته است. متن خطی A هنوز تا رمز گشایی کامل فاصله زیادی دارد اما بخش‌هایی از آن قابل فهم است و احتمال دارد با استفاده از علائم متن خطی B، قابل خواندن باشد. اگرچه این دو متن، در نمادهای بسیاری مشترک‌اند، استفاده از نمادهای متن خطی B در نوشته‌های متن خطی A، کلماتی تولید می‌کند که در هیچ کدام از زبان‌های شناخته شده دنیا معنایی ندارد. این زبان، که آن را مینوسی یا انتو کرتی (به معنای کرتی اصیل) نام گذاری کرده‌اند، در دوره تاریخی پیش از حمله یونانیان مسینی در حدود ۱۴۵۰ سال پیش از میلاد در کرت استفاده می‌شد. عده‌ای بر این باورند که ممکن است میان متن خطی A و صفحه فستوس رابطه‌ای وجود داشته باشد.

دست‌نوشته‌هایی در دور افتاده‌ترین جزیره غیر مسکونی جهان

جزیره آتش فشانی دور دست «راپانویی» که به اسم «جزیره ایستر» هم شناخته می‌شود، جزیره‌ای پر مرموز است. با وجود این، یکی از مرموزترین چیزها در این جزیره، سنگ‌نوشته‌های منحصر به فرد آن است که هنوز هیچ دانشمندی قادر به رمز گشایی از آن‌ها نشده است. جزیره «راپانویی» در حدود ۳۶۰۰ کیلومتری سواحل شیلی در شرق پلی‌نزی قرار دارد و یکی از دور افتاده‌ترین جزایر غیر مسکونی جهان است. این جزیره بیشتر به خاطر مجسمه‌های غول‌پیکر سنگی‌اش به نام «موای» مشهور است که توسط مردم «راپانویی» در سال‌های ۱۱۰۰ و ۱۶۵۰ میلادی حک شده‌اند. اروپایی‌ها که در قرن ۱۸ وارد جزیره شدند، با خود مشکلات زیادی از جمله بیماری و قتل‌راه‌همراه بر دندوبه تجارت بومیان این جزیره تحت عنوان برده‌پرداختند. این وضعیت در قرن نوزدهم بدتر شد و در دهه ۱۸۶۰ میلادی ضربه‌مهلکی به تمدن و جمعیت این جزیره وارد شد؛ یعنی زمانی که حدود ۱۵۰ نفر از ساکنان این جزیره برای کار به عنوان برده برده شده بودند شدند که باعث محو همیشگی جمعیت این جزیره شدند. در پایان قرن ۱۹ دیگر بخش قابل توجهی از فرهنگ سنتی این جزیره به‌طور جبران‌ناپذیری از بین رفته بود؛ از جمله اساس استفاده از یک سیستم سازمان‌یافته از نمادهای گلیف به نام «رونگوروئگو» که به طرز پیچیده‌ای روی لوح‌های چوبی حک شده بود. امروزه تنها ۲۷ شیء چوبی که با «رونگوروئگو» نوشته شده، وجود دارد و دیگر هیچ اثری از چنین نوشته‌هایی در جزیره «راپانویی» دیده نمی‌شود. برخی از این قطعات نیز به اروپا فرستاده شدند و محققان تلاش کردند که کدهای نوشتاری جزیره ایستر را رمز گشایی کنند؛ با این وجود تاکنون همه این تلاش‌هایی نتیجه‌بخش نبوده است.

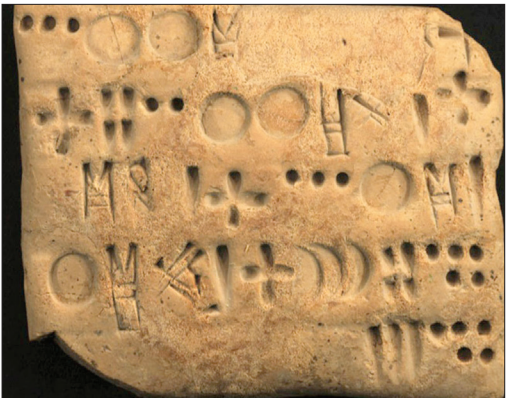
یکی از اعضای یک انجمن مخفی کلیسایی

در انگلستان یک یادبود متعلق به قرن هجدهم به نام یادبود چوپان قرار دارد. این یادبود به سفارش توماس آنسون، یکی از اعضای پارلمان انگلستان و به دست مجسمه‌سازی به نام پیتر شی در بین سال‌های ۱۷۴۸ تا ۱۷۶۳ ساخته شده است. این یادبود شامل یک نقش برجسته سنگی است که یک نسخه از نقاشی معروف نیکولاس پوسان به نام «چوپانان آرکادیا» و متنی نوشته شده به رمنز انیمیش می‌دهد که مورخان و رمنز‌شناسان صد سال است نتوانسته‌اند معنای آن را کشف کنند. در زیر سنگ برجسته حروف O U O S V A V V نوشته شده؛ حروف D و M با قدری فاصله از حروف قبلی در سطحی پایین‌تر قرار دارند و به نحوی چیده شده‌اند که ابتدا و انتهای این حروف را در بر می‌گیرند. این حروف به قدری رمز آلود هستند که در کتاب‌های پرفروش خون مقدس و جام مقدس و داوینچی که به آن‌ها اشاره شده است. در هر دو کتاب گفته شده که نیکولاس پوسان یکی از اعضای یک انجمن مخفی کلیسایی قرون وسطایی بوده و نقاشی چوپانان آرکادیا هم حاوی پیام‌های مخفی است که فقط برای اعضای این انجمن قابل درک بوده است. معلوم نیست که این حروف بتوانند رمز گشایی شوند. اما کسی که این حروف را نوشته احتمالاً مطمئن بوده که تا قرن‌ها این حروف ذهن تمدن‌های بعدی را مشغول نگه خواهد داشت.

منابع این پرونده: یورونیوز، روزیاتو، فرادید، عصر ایران، گجت‌نیوز

قدیمی‌ترین خط شناخته‌شده ایران زمین

خط نیل-ایلامی قدیمی‌ترین خط شناخته شده ایران زمین است که حدود ۳ هزار سال پیش و در منطقه‌ای وسیع از شوش، پایتخت ایلامی‌ها گرفته تا «تپه یحیی» در استان کرمان به کار می‌رفته است. خط نیل-ایلامی از راست به چپ نوشته می‌شده و به هیچ خط دیگری از عهد باستان شباهت ندارد. تاکنون حدود ۱۶۰۰ لوح گلی که با این خط نوشته شده، پیدا شده‌اند که بیشتر آن‌ها از زیگورات چغازنبیل در شوش، آتشان در استان فارس، تپه یحیی در جیرفت کرمان و تپه سیلک کاشان به دست آمده است. گفته می‌شود که این خط ۱۲۰۰ نشانه دارد. با این که مضامین این کتیبه‌ها معلوم شده‌اند اما این خط هنوز رمز گشایی نشده است. در سال ۲۰۱۲ میلادی، دکتر «جیکوب دال»، استاد دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه آکسفورد، متن این کتیبه‌ها را در کلیک وبسایتی منتشر کرد تا با تلاش جمعی متخصصان و تازه‌کارهای علاقه‌مند، رمز این خط شکسته شود اما هنوز هیچ اطلاعات رسمی در این باره منتشر نشده است.

رمز شمش‌های طلای چینی

در سال ۱۹۳۳، سه شمش طلا برای ژنرال وانگ در شانگهای چین فرستاده شدند. ظاهر این شمش‌های طلا به عنوان اسناد فلزی مربوط به یک سپرده بانکی نزدیکی از بانک‌های آمریکا محسوب می‌شدند. شمش‌های طلا دارای تصاویر، نوشته‌هایی به زبان چینی، نوع خاصی از دست‌نوشته‌های خلی و رم‌هایی با حروف لاتین هستند. طبیعتاً در باره اعتبار ادعای مالکیت سپرده، بحث‌هایی در گرفته است. اگر فردی بتواند که نوشته شده روی شمش‌ها را رمز گشایی کند، این منازعات پایان خواهد یافت. تاکنون کسی نتوانسته نظریه‌ای در این باره ارائه دهد. متن چینی، ترجمه و مشخص شده که در آن راجع به معاملات به ارزش بیش از ۳۰۰ میلیون دلار سخن رفته است. همچنین، در باره این شمش‌های طلا که ۱/۸ کیلوگرم وزن دارند هم صحبت شده است اما هنوز هیچ چیز شفاف و مشخص نیست.

نام سربازان یا سند یک قصر؟

صفحه فستوس که مهم‌ترین نمونه از کتیبه‌های هیرو گلیفی کرت به‌شمار می‌آید، همراه با لوح خطی و سفالینه‌ای مربوط به آغاز دوره نوسنگی (مربوط به ۱۷۰۰-۱۶۰۰ پیش از میلاد) در سال ۱۹۰۳ در اتاقی کوچک کنار مخزن «اتاق بایگانی»، در ساختمان‌های شمال شرقی قصر کشف شد. هیرو گلیف به حروفی گفته می‌شود که با کشیدن تصویرهایی از جانوران و اشیاء پدید آمده باشند. هر دوری این صفحه سفالین از هیرو گلیف‌هایی پوشیده شده که به صورت مارپیچی قرار گرفته‌اند. معلوم است که پیش از خشک شدن سفال، این نمادها روی آن مهر شده‌اند. نمادهای روی صفحه، به وسیله خطوط عمودی از هم جدا شده، چندین دسته‌ات‌شکل داده‌اند. هر کدام از این دسته‌ها نمایانگر یک کلمه هستند. ۴۵ نوع از این نمادها تشخیص داده شده‌اند که تنها تعداد اندکی از آن‌ها را می‌توان با هیرو گلیف‌های دوره‌های بعدی تاریخ تطبیق داد. بعضی از توالی‌های هیرو گلیفی همچون بند بر گردان‌ها تکرار می‌شوند که یادآور سرودهای مذهبی است. برخی دیگر می‌گویند این متن، فهرست نام سربازان است و به تازگی این نظریه مطرح شده که صفحه فستوس، سندی است به زبان هیتی که در آن، پادشاه از برپایی قصر فستوس سخن گفته است.

۴ هزار نوشته کوتاه در باره نخستین

اجتماعات شهری

همان‌طور که خواندید، توسط دولت ایالت «تامیل نادو» در جنوب شرقی هند یک میلیون دلار پاداش برای کسی که بتواند خط کتیبه‌های هندی ۵۳۰۰ ساله را رمز گشایی کند، اختصاص یافته است. «ام‌ک‌استالین»، وزیر ارشد ایالت تامیل نادو، پس از انتشار نتایج یک پژوهش که نشان می‌داد شباهت‌هایی میان نوشته‌های تمدن دره سند و کتیبه‌های یافت شده وجود دارد، این جایزه را اعلام کرد. تمدن دره سند که با نام تمدن‌ها را پان هم شناخته می‌شود، ۵۳۰۰ سال پیش از مناطقی برخاست که اکنون در شمال غرب هند و پاکستان واقع هستند. افرادی که در این دوره تمدنی زندگی می‌کردند، کشاورز و بازرگان بودند و یکی از نخستین اجتماعات شهری را پایه‌گذاری کردند. دلایل افول این تمدن تاکنون ناشناخته مانده و پژوهشگران هنوز به سندی که نشان دهد دلیل افول، جنگ یا بالایی طبیعی بوده، دست نیافته‌اند. این کتیبه‌ها که از نشانه‌ها و نمادها تشکیل شده‌اند، حدود ۴ هزار نوشته کوتاه هستند که بیشتر آن‌ها روی اشیای کوچکی مانند مهر و سفال حک شده‌اند. برخی از پژوهشگران نمادها و نشانه‌های به کار گرفته شده در این کتیبه‌ها را با خط براهمی، زبان‌های هندوآریایی و سومری مرتبط می‌دانند. رمز گشایی از این نوشتار به پژوهشگران امکان می‌دهد تا اطلاعات بیشتری در باره نظام حکمرانی و باورهای تمدن دره سند به دست آورند. با وجود تلاش‌های فراوان زبان‌شناسان و باستان‌شناسان، خط تمدن دره سند همچنان در هاله‌ای از ابهام باقی مانده است.

اولین شکل کلمات مکتوب

لوح دیسپیلیو یک لوح چوبی است که روی آن نمادهای حک شده‌ای است که قدمت‌شان به حدود ۵۲۵۰ سال پیش از میلاد مسیح برمی‌گردد. این لوح در دست ۳۰ سال قبل در سکونتگاه دریاچه دیسپیلیو توسط یک پروفسور باستان‌شناسی ماقبل تاریخ کشف شد. لوح دیسپیلیو احتمالاً شکل اولیه کلمه مکتوب است چرا که نمادهای حکاکی شده مشابه روی خاک رس در فرهنگ وینکادر سکونتگاه‌های جنوبی بالکان یافت شده است. نمادهای واضح روی تابلوی چوبی که برخی معتقدند شبیه الفبای یونان باستان در شکل اولیه است، بدون شک نوعی علائم ارتباطی هستند. رمز گشایی از علائم حک شده بر روی لوح دیسپیلیو می‌تواند مفهومی را که ما از «تاریخ» (به عنوان دورانی که در آن خط اختراع شده است) در ذهن داریم، تغییر بدهد.

اسرار آمیزترین دست‌نوشته تاریخ

این دست‌نوشته که حدس زده می‌شود در اوایل قرن پانزدهم میلادی در ایتالیا و به دست نویسندگانی ناشناس نوشته شده باشد، لقب «اسرار آمیزترین دست‌نوشته تاریخ» را دارد. در باره نویسنده این دست‌نوشته یعنی «وینچ» حدس‌های مختلفی زده می‌شود. بعضی معتقدند خود وینچ آن را جعل کرده است. این دست‌نوشته به نام ویلفرد وینچ نامیده شده است که آن را در سال ۱۹۱۲ میلادی خریداری کرد. این کتاب شبیه کتاب‌های گیاه‌شناسی است اما تصاویر گیاهانی که در آن دیده می‌شود، شبیه گیاهان شناخته شده نیست و متن آن هم به هیچ متن شناخته شده‌ای شباهت ندارد. هنوز هیچ کس از این کتاب سر در نیاورده است. با این حال بررسی‌ها نشان می‌دهد که کتاب به صورت سازمان‌دهی شده و منسجم نوشته شده است. بنابر این مجموعه‌ای تصادفی از نشانه‌ها نیست، البته بسیاری، در این که این متن حاوی اطلاعاتی باشد، اظهار تردید کرده‌اند.

